

1 вересня

—День

ЗНАНЬ.

Із святом

Вас,

дорогі

друзі!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСПІЛКОВИХ КОМІТЕТІВ
ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

Радянський ШЕВЧУКІВ

Газета заснована 30
вересня 1988 року.

31 СЕРПНЯ 1989 р.

№ 25 (37)

ВУЗ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Серед багатьох пам'ятних і радісних чисел у календарі — день першого вересня особливий. День молодих і допитливих, що гомінкою юрбою заповнюють шкільні класи, аудиторії технікуміа, інститутів, університетів. Та чи не найбільше хвилюються в цей день ті, хто вперше переступає поріг школи, байдуже якої — початкової чи вищої.

І хвилювання в серці не тільки в них, а й у тих, хто має вводити цих новобранців у великий світ знань науки: учителів, викладачів, педагогів досвідчених і молодих. Освітян, яких готують вузи особливого призначення, вузи, що покликані формувати людей, які сіймуть у юних душах розумне, добре й вічне.

Серед сотень таких навчальних закладів країни й Івано-Франківський державний педагогічний інститут імені Василя Стефаника, який незабаром відзначатиме своє півстоліття з дня заснування. Звісно, сьогоднішня перебудова вищої школи внесла в роботу багатотисячного колективу корінні зміни. Із введенням у дію нового корпусу не тільки подвоїлась корисна площа, але й створились сприятливі умови для орга-

нізації позалеційних занять, наукових гуртків, університету культури тощо. Обладнано десятки навчальних кабінетів і лабораторій, нові дисплейні класи, телевізійні системи, що істотно вплинуло на навчальний процес. Зроблено важливі кроки для перетворення вузу в навчально-науково-виробничий комплекс. До нього входять власне інститут, наукові підрозділи — науково-дослідний сектор, навчально-дослідне поле, недавно відкриті проблемна лабораторія тонких плівок і соціологічна лабораторія, експериментальні наочальні заклади: школа-лабораторія № 23, педагогічні класи при школі-інтернаті № 1, що в обласному центрі, а також базові школи та дитсадки на Прикарпатті. Керівництво вузу у межах створення такого комплексу розглядає і роботу експериментального піонерського табору «Зірка», що в селі Микуличині Надвірнянського району.

Ряд суттєвих змін також намічено й у навчальному процесі — з першого вересня починається підготовка з нових спеціальностей: інформатики і дошкільної педагогіки; активно впровад-

жуватимуться факультативи, спецкурси і спецсеминари, інші заняття за вибором; буде практикуватися запрошення провідних учених як з академічних, так і вузівських центрів країни тощо.

Варто зауважити, що протягом останнього часу наш інститут почав більше уваги приділяти соціальним питанням: введено новий гуртожиток, переобладнуються їдальні і кафе, студентський профілакторій, створюється спортивно-оздоровчий табір.

І як наслідок такої цілеспрямованої роботи — нагородження нашого інституту (вперше за всю історію його існування) перехідним Червоним прапором Державного комітету СРСР по народній освіті і ЦК профспілки працівників народної освіти та культури, нагородження як переможця Всесоюзного соціалістичного змагання за успішне виконання державного плану економічного і соціального розвитку СРСР на 1988 рік, великий внесок у перебудову вищої освіти.

Звичайно, є в житті інституту ще чимало невирішених проблем, питань гостроактуальних як в навчально-виховному процесі, так

і в соціально-культурній сфері. Над цим наполегливо працює весь колектив педагогічний.

Починається новий навчальний рік. Хай він буде творчим і радісним для на-

шої школи! Хай у шкільних класах і вузівських аудиторіях більше сіється добрих зерен живих знань науки, хай багатим і вагомим буде врожай!

Клятва

першокурсника

Вступаючи до лав радянського студентства, у цю святкову хвилину перед червоним прапором інституту, перед немеркнучим прометеєвим вогнем знань

урочисто обіцяємо

Що все своє життя присвятимо відданому служінню Вітчизні, справі Леніна, що вічно в наших серцях палає, ме вогонь радянського патріота - інтернаціоналіста.

КЛЯНЕМОСЬ!

Бути гідними громадянами Радянської Батьківщини. З достоїнством і честю нести високе звання радянського студента. Завжди і всюди берегти і примножувати славні традиції Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені В. С. Стефаника.

КЛЯНЕМОСЬ!

Наполегливим трудом і сумлінним навчанням оволодіти благородним мистецтвом вчительської праці. Щиро й віддано любити дітей. Ростити в їх душах почуття чуйності, гідності, віри в добро, любові до рідного краю, бережливого ставлення до скарбів культури.

КЛЯНЕМОСЬ!

Що знання свої і вміння ніколи не обернем на шкоду людям, своєму народу.

Стоячи перед червоним прапором інституту, на знак непорушності цієї обіцянки

Клянемось!

Клянемось!

Клянемось!

рахунки жертв сталінських репресій.

Я, звісно, зовсім не закликаю зводити рахунки з мертвими і старими, немічними. Суть у тому, аби сталіністи — минулі, геперішні і майбутні — усвідомили, мусили усвідомити, що все таємне робиться відомим, що своє життя вони віддали чорній справі, і немає їм прощення. Це наш обов'язок перед героями «Життя і долі», перед тими, хто не дав задумити в собі прагнення свободи, хто йшов через німецькі танкові клини і смершівські доноси, через Освенцім і Колиму, через звинувачення у космополітизмі та низькопоклонстві...

Справжнє відродження може відбутися тільки у випадку остаточного очищення від сталінщини, від сталіністів-монополітистів усіх відтінків. Згадаймо, в яких умовах приймали бій герої Василя Гросмана. Згадаймо, що апологети «єдиного правильного всеперемагального вчення» завжди прагнули купити в народі його головну цінність — свободу, купити за якусь гарантію ситості і навіть розквітту, насправді ж — за ілюзію ситості і декоровані під багатство злидні. Згадаймо про все це і постраймося віддати перебудові всі сили.

А. ПОТУПА..

Кандидат фізико-математичних наук.

ПЕРЕБУДОВІ — ІДЕЇ ОНОВЛЕННЯ

Читаю, гадаю, не зміг не відзначити пророчу сутність його підходу до сталінщини, який так яскраво продемонстрував В. Гросман у романі «Життя і доля» три десятиріччя тому. Разом з ним ми впритул підійшли до принципів нового рубежу у розумінні тієї страшної чорної (чи червоної) дірки, у яку засмоктувала людина так звана «епоха культу».

Протягом останніх років у нашій країні реабілітовано тисячі «ворогів народу». Дана вичерпна оцінка суцільної колективізації. Можливо, найближчим часом будуть поставлені пам'ятники жертвам сталінських репресій. І все ж сталіністи ще достатньо міцні і не думають про беззастережну капітуляцію.

У нас мало шансів на остаточну перемогу над ними, доки ми сором'язливо уникаємо відкритого аналізу сталінщини у контексті того духовного СНІДу, який обрушився на добру стару висококультурну Європу хвилею роз'юшеної антикультури, риком неуків, які уявляли себе носіями «єдиної правильної істини».

Боляче усвідомлювати, що ми, по праву вважаючи себе переможцями німецького нацизму, самі ж створювали у 30-х роках не кращу систему, що друж-

любний альянс з Гітлером у 1939 році був зовсім не випадковим і вже зовсім не сприяв політичним маневрам, а був почварною у своїй зрадницькій сутності акцією, за яку ми заплатили десятками мільйонів життів, півковою відкриттям конфронтацією з західними демократіями, сво-

ніколи ні за яких умов не пробачить навіть спроби співставити тоталітарно-репресивний сталінський режим з формою фашистського керівництва. Тому що це загрожувало новим Нюрнбергом, викриттям не тільки кривавих катів — від Берії до дрібних злочинців, але й розкриттям

Уроки на сьогодні й назавжди

єю теперішньою відсталістю.

Для переможених — перш за все, Німеччини, Італії, Японії — війни закінчилися практично одночасно, і дружнє засудження фашистського режиму відкрило їм шлях до демократичного розвитку, до фантастично швидкого економічного і культурного розквіту. Інтенсивне моральне очищення — велика сила. Ми ж заплатили за Перемогу не лише 20-ма мільйонами життів, не тільки смертельною розрухою, але й консервацією архіреакційної сталінщини, що досягла своєрідного апогею у післявоєнні роки. Вона здатна дарувати все — пиятику, розпусту, ділову і політичну бездарність, навіть награбовані мільйони, але

таємних пружин тих запаморочливих кар'єр, які починалися у репресовані 30—40-і і підносили того чи іншого до «вершин» через велику кров та підлість.

Ми не зможемо серйозно протистояти контрударам сумнозвісної Ніни Андрєєвої, доки відверто не назвемо чорта чортом, доки наші історики не займуться по-справжньому аналізом сталінщини як одного з відгалужень світового фашизму, звісно, дуже специфічного.

Сталіністи наполягають на «об'єктивності» — мовляв, під керівництвом товариша Сталіна наша країна досягла грандіозних успіхів... Вони й слухати не хочуть про знищення селянства в епоху колективізації, про жахливі масштаби використання

примусової праці і екологічного розбою в процесі індустріалізації. Вони затикають вуха чи віднімають злісний вереск, коли звучить питання: якою ціною!

У цьому вся справа. Коли не цікавиться, якою ціною, то тоді все дозволено. Сталінщина відкрила фантастичні резерви нелюдської експлуатації, чий масштаб ще треба усвідомити — власне нам самим усві-

домити.

Що стосується грандіозних успіхів, то варто було б, мабуть, опублікувати деякі мемуари твердолобих нацистів, де з пафосом розписані досягнення Німеччини під керівництвом великого фюрера. Чим не досягнення — ліквідація безробіття, найінтенсивніша індустріалізація, безпрецедентне піднесення патріотизму і національного єднання на ґрунті «всепереможних ідей», доведені до масштабу всеєвропейського континенту кордони, перший серйозний крок у космосі (ракета ФАУ-2), свої (звичайно, чисто айрській) народні академіки...

Дозвольте не повірити, що з архіву компетентних органів вже сьогодні неможливо взяти правдиві під-

КОМСОМОЛЬСЬКЕ ЖИТТЯ

Ось і ще одне літо минуло, і ще один навчальний рік на порозі. Яким він буде для комсомольців інституту? Що чекає тих, хто вперше переступає поріг навчальних аудиторій і яким його запам'ятають ті, кому через рік прощатися з альма-матер? З цими питаннями звернулася до секретаря комітету комсомолу інституту Олександра САНГУЛІ:

Не молодь для нас,

а ми для молоді

— Перше ніж говорити, з чого починаємо новий навчальний рік, скажу про деякі зміни, що відбулися у нашій комсомольській організації останнім часом. По-перше, у нас з'явилася нова структурна ланка — середня школа № 23. Оскільки це наша базова школа, то її комсомольська організація (учнівська і учительська) увійде в нашу комсомольську організацію на правах факультетської. Сподіваємося, що може таким чином вирішиться питання зв'язку між школярем — майбутнім студентом і студентом — майбутнім педагогом. Це і є один із шляхів до педагогіки співробітництва, про яку зараз так багато говориться.

— Як діятиме така спільна організація?

— Це для нас нині питання № 1: створювати її за традиційним зразком (комсомольські первинні організації по класах), чи створити кілька комсомольських організацій за основними напрямками діяльності, за інтересами.

— Чим же цей варіант буде відрізнятися від гурткової роботи?

— Гурток має свого наставника, старшого товариша, а комсомольська організація буде об'єднанням на засадах самоврядування, де виключений вплив класного керівника. Разом з тим ніхто не звільнить її від тих завдань, що стоять перед спільною молоді як організацією політичною. Але ми не хочемо нав'язувати цю ідею школярам. Ми тільки пропонуємо. А якою бути їх комсомольській організації — вирішувати їм самим. У будь-якому разі ми готові допомогти. Хай вони створюють ініціативну групу, з якою ми могли б співробітничати на рівних. І ні в якому разі не слід відкладати цю справу на потім. Треба діяти вже зараз.

Друга наша турбота — нові умови діяльності комітету комсомолу. Сподіваюся, що на час виходу газети з нашою розмовою вже буде вирішено питання про відкриття рахунку комітету комсомолу. А це шлях до його самостійної фінансово-економічної діяльності до переходу до більш суттєвого, матеріального стимулювання студентської ініціативи.

Думаємо, настав час також брати участь в укладанні договорів на виконання робіт, до яких часто залучаються студенти, як дешева робоча сила. І при чому на рівних (!!!) із замовником правах, і взаємовигідних умовах, щоб в разі невиконання договору з його боку комітет комсомолу міг вимагати компенсацію тощо.

— А як з традиційними вигодами на роботу у колгосп?

— І цього року осінньо-польові роботи будуть, але організувати їх ми повинні по-новому, на договірних началах. І вересня ми збираємо студентів для ознайомлення з умовами договору, можливо, вони запропонують в ньому якісь зміни. В майбутньому думаємо розглядати такі питання ще в травні, організувавши зустріч з представниками колгоспів, аби мати час і можливість відмовитися від невідгядних для нас пропозицій. Не подумайте, що наша мета — дати студентам можливість побільше «урвати» під шумок, користуючись труднощами колгоспів. Ні в якому разі. Але не можна погодитися і з нинішньою ситуацією, коли студентами затикають всі «діри», що не сприяє реформі економічного механізму в країні.

Окрім того, ми проти таких посередників в укладанні договорів, як обласний штаб студентських загонів при обкомі комсомолу. Весь обсяг практичної роботи все одно лежить на нас, а штаб отримує свої 10 карбованців за студента від замовника. Хай краще колгоспи звертаються одразу до нас, на пряму. Та й гроші ці для комсомольської організації інституту зайвими не будуть, якщо потраплять не «на сторону», а до нас. Загалом ми не проти співробітництва із штабом, але тільки на взаємовигідних договірних умовах.

— Крім усього вищезгаданого, що ще плануєте робити?

— Час підбивати підсумки третього трудового семестру. У вересні для цього проведено конференцію за участю всіх зацікавлених осіб з метою чіткішого визначення меж діяльності кафедр, функцій комітету комсомолу, обговорення прав і обов'язків членів студентських педзагонів в умовах експерименту. Слід обговорити проект положення про роботу інституту у триместровій системі навчання, який регламентував би всі ці моменти, згодом винести це положення на раду інституту і затвердити його. В майбутньому передбачаємо для студентів право вибору місця роботи. Тоді й адміністрація таборів задумується: як зацікавити студентів працювати саме у них.

Ну і, нарешті, нам вже слід готуватися до інститутської звітно-виборної конференції. Причому наголос зробити не стільки

на звітах (бо вже зарепартувалися), а на обмірковуванні того, чого нам не вистачає. Подумати, як же зробити студентське життя саме життям, а не існуванням від сесії до сесії. Щоб і через багато років було що згадати. І в основному ця робота лежить на членах комітету

комсомолу. Бо не молодь існує для комсомольської організації, а організація для молоді, захищає і обстоює їх інтереси.

Не забуваймо про це і тоді, коли обираємо делегатів на міську (25 листопада) і обласну комсомольську конференції, на Всеукраїнській студентській форум. Щоб не сиділи там наші делегати для «галочки», щоб ус-

ГРАНІ САМОВРЯДУВАННЯ

Значно зріс у нашому колективі рівень демократизації. До вченої ради інституту минулого навчального року була введена студентська група, що відіграло свою позитивну роль у розвитку самоврядування. Зокрема, за ініціативою студентів на фізико-математичному факультеті було прийнято рішення об'єднати для тих, хто навчається на спеціальності «Радио- і електротехніка» семестровий період з екзаменаційним і дозволити складати іспити протягом всього семестру у вигідний для студентів час.

На факультеті підготовки вчителів початкових класів (де не відмовилися від студентського деканату, від «посад» академічних наставників, як це було зроблено на інших факультетах) група ПФ-32 планує і організує свою суспільно корисну, навчально-виховну роботу на договірній основі з керівництвом факультету. Результати такого експерименту позитивні: відповідальність студентів за свою

успішність, громадську роботу набагато зросла.

На факультеті іноземних мов у раду факультету введена група студентів. Майбутні фахівці самі займаються попереднім розподілом молодих спеціалістів на роботу, визначають місця в піонерських таборах, вирішують, кому саме із випускників видавати рекомендації в аспірантуру тощо. Гадаю, що діяльність студентської групи у вчорній раді інституту була б ефективнішою, якби не традиційна інертність студентства — з одного боку, і недостатня допомога адміністрації інституту, викладачів — з другого. Схоже на те, що в цієї сторони є думка, що самоврядування студентів повинно розвиватися само для себе, а не для поліпшення підготовки спеціалістів.

І. ЧИЖ.

Голова студентської групи вченої ради інституту, студент V курсу історичного факультету.

У ФОТООБ'ЄКТИВІ — МУЗПЕД

Ні-ні, новий навчальний рік ще не розпочався, але хіба можемо уявити собі студентів без книг та зошитів, без серйозних занять! Через те й вирішили повернутися у травень, коли йшли останні приготування перед іспитами — чи не найвідповідальшим часом для майбутніх педагогів.

На знімках: угорі — заняття зі студенткою Лесею Будзик веде старший викладач Юрій Дмитрович Курило; внизу — серйозність і зосередженість характерні для відмінниць Вікторії Соної та Оксани Бічук.

Фото В. Боб'яка.

відомлювали: і від них залежить престиж авторитет комсомолу загалом, оскільки він втратив монополію на роботу з молоддю, і, на жаль, не завжди вигідно вирізняється на тлі численних неформалів. Про нас будуть судити по наших справах. Отож без зайвих вагань берімося за роботу, і пам'ятаймо, що успіх любить тільки сміливих.

Інтерв'ю взяла
Н. ЯСИНСЬКА.

ЗУСТРІЧ ПІСЛЯ АРМІЇ

Новий навчальний рік зустрічають в аудиторіях своїх вузів студенти, які нещодавно повернулися з армії. Нелегко починати все спочатку в новому колективі. Дещо забулося, доведеться надолужувати втрачене. Але поруч — завжди друзі, які допоможуть, які не так давно проводжали на службу новобранців: Гараса Глянцева, Івана Дячука (істфак), Романа Лапинського, Ігоря

Бондаря, Олександра Вандяка (фізмат), Валентина Бойчука, Віталія Твердохліба (худграф), Василя Хойчука і Петра Струця (філфак), Петра Мартинюка (педфак), Олега Масного і Тимура Лабурця (факультет іноземних мов) та багато-багато інших. Вітаємо їх! Адже нині у них подвійне свято: і 1 вересня, і день довгожданого зустрічі з інститутськими друзями.

ЗДРАСТУЙ,
МРІЄ!

Четверо моїх співрозмовників — студенти першого курсу музпеду. Здійснилась їхня мрія, вони стали стефанівцями. До її здійснення вони, а це В. Макаруч, І. Храпко, Є. Коцаба, А. Рісній йшли нелегко. В кожного за плечима армія, музичне, або педагогічне училище. І що цікаво, троє з них не з Івано-Франківська, і один навіть не з області, а все ж вирішили поступити в наш інститут.

Ось що каже з цього приводу Василь Макаруч:

— Я сам з Коломиї, закінчив місцеве педучилище. Коли постало питання, куди після училища, — сумнівів не було: в Івано-Франківський педінститут. Знав, що тут вчать і навіть працюють випускники нашого закладу. Крім того, викладацький колектив тут непоганий. Та й, зрештою, і додому недалеко.

Ігор Храпко з Бучача Тернопільської області. Як бачите, від Івано-Франківська далеченько. Та й закінчував він не педагогічне, а музичне училище. Однак вчитиметься тепер у нас.

— У мене був вибір, — каже Ігор, — спробувати до консерваторії, Львівської, наприклад. Однак вирішив на музпед Івано-Франківського педінституту. Дуже ж бо люблю дітей.

Ну що ж, мрія у хлопців здійснилась. Але попереду ще п'ять років навчання. Що вони ждуть від них!

— Не думаю, — розмірковує Андрій Рісній, — що інститутське буття буде нагадувати «від сесії до сесії» живуть студенти весело». Я відслужив в армії, як і мої теперішні друзі. Крім того, закінчив музучилище. Весь мій досвід підказує — добитися чогось можна тільки трудом. Я тут маю на увазі не тільки науку, а й, як мовиться, добування хліба насущного. Вважаю, що навчання на стаціонарі не дає мені права сісти на шию батьків. Тому у вільний час працюватиму. Це, крім того, вироблятиме у мені таку потрібну кожній людині самостійність.

Думаю, міркування першокурсника можна тільки вітати. І слід погодитися. Студентське життя не цукор: і з грошима туго, і з житлом. Приміром, І. Храпко зараз переживає, що не вдасться поселитися у гуртожиток...

Як ви помітили, співбесідники мої цілком самостійні. І на відміну від колишніх десятикласників дивляться на своє майбутнє більш тверезо. У цьому я ще раз переконався, поцікавившись, як хлопці уявляють свій майбутній фах.

— Яким буду вчителем, — говорить Євген Коцаба, — зараз сказати важко. Можу запевнити в одному: на своїх уроках буду прищеплювати дітям любов до народної пісні і музики, знайомитиму їх із забутою музичною творчістю нашого краю. Це, на мою думку, зараз святій обов'язок кожного вчителя. Адже скільки було втрачено в по-

[Закінчення на 3-й стор.]

■ ПЕРШОВЕРЕСНЕВЕ ІНТЕРВ'Ю

ВИХОВАТИ ЛЮДИНУ

Напередодні нинішнього першOVERЕСНЯ наш кореспондент звернувся до відомого вчителя-математика В. Ф. Шаталова з проханням розповісти про свою методику проведення уроків, про створену ним систему фізико-математичних знань, які сприяють формуванню школярів, морально вдосконалюють Людину... Отже, розмова з неординарною особистістю.

— Вікторе Федоровичу, той, хто бодай побіжно знайомий з Вашою методикою, неодмінно звертає увагу на опорні сигнали, на те місце, яке відводите їм у своїй системі навчання. Чи вони найголовніші тут?

— Опорні сигнали, звичайно, присутні. Та в щоденній роботі, в практиці проведення уроку вони займають порівняно незначне місце, десь приблизно шосте за значенням. Тільки! Дехто вважає, що сигнали — це щось штучне, їх треба відумувати. Це помилкова думка. Адже найперші опорні сигнали появились разом з людиною. Зараз людський мозок постійно «зберігає» мільйони опорних сигналів. Перш за все це букви, склади, слова, математичні і хімічні знаки, дорожні сигнали. А вузлик на хустинці — адже це також опорний сигнал: подивився — згадав.

— Чи завше Ви об'єктивні на уроках?

— Складне, однак, либонь, не випадкове питання! Скажіть, хто з нас не ображався на шкільних учителів (зрештою, й вузівських також) за занижені оцінки? Оцінки виконують роль «кнута і пряника». І ми уникали їх! У новій методиці діє принцип безконфліктної ситуації. Якщо, скажімо, дитина слабо збагнула два параграфи, вона сама повернеться до їх повторення, не боячись отримати двійку чи трійку. Діти намагаються бути досконалішими, і ми, вчителі, це схвалюємо.

— Яким, на Ваш погляд, повинен бути вчитель?

— Чесним, добрим і вимогливим. Якщо ви прийшли на урок, не дозволяйте собі послабленя, не відпочивайте, а бережіть кожну хвилину із сорока п'яти. Закінчився урок — перервіть себе на півслові, поважайте час учнів, і тоді вони стануть поважати ваш час.

І це. Якщо не подобається учень — постарайтеся зрозуміти його, неодмінно приділіть йому увагу. Тоді маленька людина відповість більшою чуйністю. Чого гріха таїти, я знаю, як деякі вчителі замість того, аби приділити увагу живій людині, залишають яскраві записи в журналах з «виховною метою». Це заняття безперспективне, повірте моєму досвіду, і його треба облишити. Необхідно виховувати учнів словом, дією, енергією, жестом, паузою. Кожне слово повинно бути спрямоване на виховання людини. Напишіть великими літерами на обкладинці загального зошита один девіз: «Виховати Людину!».

— Вікторе Федоровичу, чи не перевтомлюються діти, займаючись за Вашою методикою?

— Ми майже 20 років ведемо відкриті дослідження. Так, за 10 уроків ми вивчаємо весь теоретичний курс математики 5-го класу. Нам потрібно всього 3 уроки, аби вивчити алгебру 6-го класу. Програму 4-го і 5-го класів ми проходимо всього за один рік. Пізніше за один рік повторюємо всю геометрію 9-го класу. Звичайно, що побоюючись дитячих перевантажень ме-

дики свого часу просто-таки атакували нас. Бувало, що тижнями діти проходили у спеціалістів тестування. На перервах у них вимірювали тиск і взагалі прискіпливим чином обстежували. А коли склалася чітка картина, медики намкреслили нам два графіки: показники експериментального і звичайного класів. У звичайному класі працездатність, як дуга, поступово підвищувалась до 3—4-го уроку і таким чином (плавно) згасала до останнього. У нашому ж класі вона різко, стрілою піднімалась вгору: можливості дітей підвищувались з кожним уроком і до 6-го досягали апогею. Неймовірно! — вигукували перевірючі. Тоді медики делікатно попросили: «Вікторе Федоровичу, будь ласка, вийдіть, ми підозрюємо, що ви якимось чином впливаєте на дітей, гіпнозуєте їх». Вийшов. Тестували без мене. І знову стріла працездатності тягнеться вгору. А секрету тут немає: навчання, як і праця, бажане там, де воно цікаве, цілеспрямоване.

— Чи є необхідність утверджувати щось нове в педагогіці?

— Думаю, така необхідність давно назріла: треба шукати раціональні збери, відмовляючись від елементів консерватизму в педагогіці. Треба підтримувати, всіляко сприяти розвиткові передового досвіду не лише таких відомих у нашій країні вчителів-новаторів, як Ш. Амонашвілі, Є. Ільїн, О. Лисенкова та ін., кенче потрібно вивчати й узагальнювати кращий передовий метод педагогів-предметників, що, я певен, є в кожній області, й на Прикарпатті також.

— За якими підручниками Ви займаєтесь?

— За звичайними, тими, що пропонуються нашій школі. В книжкових магазинах завжди намагаюся знайти старовинні збірники математичних задач.

— Як Ви ставитеся до можливості відмежування шкіл на гуманітарні і технічні?

— Особисто я не бачу якоїсь гострої необхідності робити це в ранньому віці. Де гарантія, що в 10—15 років дитина утвердилася в житті як гуманітарій і навпаки? Де впевненість, що в 7-у класі видно твоє майбутнє покликання? І що в хлопчика чи дівчинки немає здібностей до певних дисциплін? Я пропоную такий варіант. Учні завершують програму середньої загальноосвітньої школи за 9 класів (в інших випадках, там, де 11 років навчання, за 10 класів), а протягом року, який ще їм залишився в «запасі», визначають своє покликання.

— І останнє. Що б Ви побажали майбутнім колегам-студентам педагогічних вузів?

— Якщо коротко: постійних і наполегливих пошуків нових шляхів до дитячих душ. А вихованцем Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаніка — дерзновенням на педагогічній ниві. Хай щастить вам, друзі!

Розмову вів П. БИСТРЕЦЬ.

Студентські роки — чи не найщасливіша пора у житті людини, коли кличуть аудиторії, книги, коли зростає дружба, кохання, а світ здається таким великим і прекрасним, що хочеться вигукнути на весь голос: «Я живу-у!»...

і дарувати усім, хто поруч, нестримні усмішки молодості — як ось ці, що сяють на обличчях щасливих п'ятикурсників історичного факультету Олександри Чернявської, Ігоря Валька, Руслана Удовенка, Романа Матавіва, Ігоря Чижата Мирослава Петришака.

■ ТРЕТІЙ НАВЧАЛЬНИЙ: ВРАЖЕННЯ, СУДЖЕННЯ, ПРОПОЗИЦІЇ

ОЦІНКУ СТАВИТЬ ЛІТО

Відзвеніло піонерське літо, а разом з ним закінчився третій навчальний семестр у наших студентів. Для тих, хто провів його в базовому інститутському таборі «Зірка», апевнений, він не пройшов марно, безслідно. У першу чергу він подарував кожному багатющі враження, дав багато необхідних уроків живого спілкування з дітьми, висвітлив чимало гачких моментів, котрі, на жаль, були упущені студентами (та й, мабуть, викладачами) під час навчання в аудиторіях.

Якщо давати першу, побіжну оцінку тому, як справлялися педзагони табору «Зірка», мушу сказати, що я задоволений. Кожен педагог, кожен піонервожатий прагнув, аби його підопічні якнайкраще відпочили.

Цьому, в першу чергу, сприяло те, що ми запровадили в таборі загоми за віковими групами та за інтересами. Це, на мою думку, одна з ефективних форм організації дозвілля дітей. Активно, з цікавістю діяли юні художники, казкарі, спортсмени, фотографи, туристи. Дуже багато, власне, нам вдалося зробити по розвитку туризму: школярі усіх заїздів, крім наймолодших, побували у туристичних походах. Скільки радості це принесло дітям! А українські вечорниці, котрі влаштовували піонервожаті в «День України!» Діти навчилися співати українських пісень, дізналися про старовинні народні звичаї, традиції (як це не звичро, але багато з них не знає народної творчості). В першу чергу

я називаю ті цікаві справи, які у своїх анкетах відзначали діти, як те, що їм найбільше запам'яталося. Так, ми організували письмове опитування відпочиваючих, де вони називали те, що їм сподобалося і не сподобалося, давали оцінку роботи педзагону. А попри усе це кожного ранку, поки наші юні друзі ще сплять, ми збиралися на своєрідні планірки, де особливу увагу звертали на власне спілкування з дітьми. Тут виявилось багато прогалин. Зокрема, чимало студентів не знають психології дітей і це часто заводило їх у безвихідь. Зрозуміли, що у табір треба їхати по-особливому підготовленими, адже діти чекають, що до них прийде цікава людина. А що значить цікава? Начитана, ерудована, життєрадісна, яка вміє вільно розмовля-

ти з дітьми, довго й захоплююче розповідати... На жаль, не всі студенти виявилися до цього готовими. От, скажімо, під час проведення якогось свята необхідно виступити перед усією піонерською дружиною, а слів бракує, а емоційності у словах нема. В цьому плані у вигрші були студенти-історики, з якими під час аудиторних занять ми вели своєрідні ігри, «прокручували» різні піонерські ситуації. Гадаю, не завадило б на всіх факультетах навчати майбутніх педагогів мистецтву риторики.

Ми з розумінням ставилися до численних проблем, що виникали. Усе це, не сумніваюся, буде враховано у майбутньому.

М. СОЯ.

Доцент, начальник дружини піонерського табору «Зірка».

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ, ШКОЛО!

ЗРАСТУЙ, МРІЄ!

[Початок на 2-й стор.]

редні роки нашої культури практично у всьому. Візьмімо хоча б моє село Отинію. Ще донедавна його назва була перекручена.

Товариші Євгена поділяють його думки. Крім того, один з них, а саме Василь, вже дивиться на свою професію цілком зріло.

— З роботою вчителя, — каже В. Макаруч, — я знайомий на практиці. Та й за фахом я вже учитель музики. Дехто навіть дивується через те, навіщо мені ще й інститутський диплом. Проте, вважаю, щоб йти в ногу з часом, стати справжнім педагогом, училища мало.

П'ять чи не найліпших років свого життя житимуть хлопці в обласному центрі. Багато чого жде їх у нашому місті. Тому під кінець нашої розмови я поцікавився. Як їм наше місто?

— Хоч і співається, що Коломия-місто, — говорить Василь, — Івано-Франківськ мені дуже подобається. А зараз він особливо погарнішав. За кілька років його центр забудували оригінальними, в національному стилі будинками, реставрують стару частину. Є тут і куди піти, задовольнити свої культурні запити. Так що навчатимуся в цьому місті із задоволенням. Але по закінченні — назад в Коломию...

У тому ж ключі міркує й Євген Коцаба, однак, як я помітив з його слів, в цьому питанні у юнака є свої принципи:

— Я з селища. Дехто вважає нас глибокою провінцією. І для багатьох, як мовиться, за щастя жити в обласному центрі. Однак точно знаю, що через п'ять років повернусь у свою Отинію. Спитається, чому? Просто хочу, щоб кожен населений пункт нашого краю був культурним центром. Незалежно від підпорядкування і розмірів.

Поговоривши з хлопцями, я ще раз переконався, що випадкові люди в наш Інститут не йдуть. І не цупка обкладинка диплому, як бачимо, вабить їх. Думаю, що це наслідок перш за все позитивних перемін, які відбуваються в нашому суспільстві. Часів, коли молодь починає переоцінювати моральні та етичні цінності у нашому житті. Тому хочеться побажати своїм співрозмовникам, як зрештою, й усім першокурсникам, тільки одного — успіхів.

Розмову записав О. ОЛЕКСЮК.

люди нашого інституту

ВИКОЛИСАНИЙ МАМНИМИ СПІВАНКАМИ

Довкіл хати сад у кашках — як у молоді — купається. Кус зозуля. А тут, перед очима, ширяють зграйками ластівки, повисають чорними грудочками на доротах, а зірвавшись вниз, прядуть ні на чий спів не подібним чіркотом срібні нитки. Солоспіви розспіаються з висі в траву, пригасають непоміченими зірками. Відтак, через якусь часину, висвічуються росицями на білих головках коношини.

«Коли ластівки низом літають — на дощ заповідається і трава тоді росте». Народна прикмета.

Михайло обняв зором міську широчину. Яюсь дивно: зовсім недалеко розправив можуть індустріальний Калуш, а осьдечки, на околиці, в самісінькому закутку, де його рідна домівка, утасмичена, навіть відлюдькувата місцина. Ніби й не торкнута ентеерівським наступом. Тиша й співи птаства. Рай.

Опустив косу в зелень, ще не встиг і разу махнути, як почув із стежки, що веде в колгоспне поле:

— А що легше, Михасю, косити чи співати?

— Косити співаючи, — посплав усім у відповідь.

А самому ніяково стало: «А який ти косар, Михайле. Коса неклепана, кушку з брусом не взяв, бабку не присилив до ременя — що ти накосиш?...».

Притис п'ятку коси, аж відчув твердь землі: «До косовиці готуватися треба завчасно, як плугатар до ранньої весни».

«Готуватись-сь-сь». Повторив уже цілком усвідомлено. І розвернув плечима то вліво, то вправо.

Летить з тополі білий пух — сизий дощ. А він відбиває одну ручку, другу... Позаду лишається покіс.

Коса влітає в молоду коношину, він нагострює вухо — наслухає: співає коса. То малиново, то срібно-протяжно, ніжно-ніжно, наче й жалісливо, як весільна скрипка, коли молоду зав'язують уперше по-молодички:

— «Ой то не роса, на траві слюза...».

Ходив цілий день босий. Ніби врослав у землю, набрався її магнетизму. Що не робив — і все з пісню на вустах. Під вечір за традицією сиділи в садку всією сім'єю, співали. Спочатку Іванка з Марією, відтак до цього альтово-сопранового дуету долучилися ніжно-тремтливий звуки матері Анастасії Юліанівни. Згадали батькові улюблені «Ставок заснув», «За річкою, за Дунаєм», «Вечерний звон». Тата вже немає, відійшов кудись далеко за горизонт життя. Скільки набував Юрій Іванович! А скільки співанок зоставив людям, синові! Батькова — материна пісня — то найбільший спадок, найдорожчий скарб...

Михайло Сливоцький повернувся з інституту, де приймав іспит з вокалу у своїх студентів, майбутніх учителів співів. Розбирав пошту, розкривав листи й обережно складав на краю стола.

— Треба завше починати з народної пісні, а вдосконалювати свою майстерність на класиці. Нелегко відчувати стиль композитора. Ну, а викладати вокал — то дуже складна річ, бо ж треба кожному зокрема «поставити» голос...

Я вчора прийав з Косівщини, брав участь у концерті — святі пісні. Раніше це просто називалося провами на полонину. На цей раз «Верховинська весна».

П'яний ще досі від тієї краси. Після концерту підходить до нас, співаків, один незнайомий чоловік і просить усіх завітати до його господи. Солісти презирнулися. А мені одразу подумалося: яка щирість у народі, яка доброзичливість! Певно, ми були більше раді, аніж ті, хто нас слухав...

Сидимо, а гуцул якийсь делікатно, аж надто боязко просить заспівати про село. І заспівали ми кілька пісень місцевих авторів: «Рідне село», «Карпатська ніч», «Зоряна», «Карпатська чічка», «Пісня про матір», «Співай мені про сині гори»...

Скільки філософської мудрості, невимовленого про пережите — пережите побачив ув очах! Дивився на його долоні, зорані глибокими рівчачками бідачького минулого, вловлював оптимістичні нотки, що народжувалися у кутках вуст і ледь помітному усміху. Неговіркий, він у душі співав. Тишився тією вічнозеленою весною, що назавше відгородила чорні тіні від його краю.

...Листи перебігав очима. Відтак брав уважно, повертався зручніше до світла і читав поволі, не раз повторюючи вголос рядки. Йому пишуть з робітничої сім'ї з міста Маріуполя Ганна Антонівна й Семен Спиридонович Музики: «Дорогий синку. Дякуємо тобі за пісні. Ти співаєш красиво й душевно. А голос твій, як ліки на старі рани. І хоча ми хворіємо частенько, а коли диктор оголосила, що співатимеш ти, де й поділися наші болі та сон, незважаючи на пізню годину. Ми слухали б твої пісні вдень і вночі, бо вони дуже життєві і нагадали вересень 1939 року. Я був тоді учасником визвольного походу на Західну Україну. Ішли ми через міста й села, а люди виходили нам назустріч, і слюзи радості були на їхніх лицах. А чув тоді у Станіславі і в Калуші багато пісень... Михайлику, ми дякуємо тобі, твоїм батькам, які виростили такого сина для себе й для народу...».

Широкий діапазон його співацьких інтересів. Він вслухається у вічні таємниці української і російської народної співанки. («Жалі, мої, жалі», «Чом, чом, земле моя», «Березонька белая»), оспівує красу вільного Прикарпаття («Краю мій любий, незорий»), записує на грамплівки краще з пісенних надбань братніх народів, класику, колекціонує платівки й магнітофонні записи фінського, італійського, японського, румунського музичного й,

зокрема, пісенного фольклору.

Близькими й дорогими для Михайла Сливоцького стали пісні про армію, радянського солдата, про чисте небо миру. І коли навчався у Коломийському педучилищі, і коли служив у Радянській Армії, і вже студентом музично-педагогічного факультету Івано-Франківського педінституту імені Василя Стефаника, і нині в іпостасі доцента, завідувачого кафедрою цього вузу — скрізь і завше він вірний патріотичній темі: «Тишина», «Дороги», «На сонячній поляночці», «Смуглянка», «Дрозды», «Синий платочек», «Огонек», «Пісня о далеком солдате»... Ці твори виконував Михайло в армійському ан-

режно, як до первісточка, якого треба купати й купати, виколісувати, поїти молочком, аби ріс буйно. А що моя слава? Вона ще в колісці. Її треба вигодувати все життя в роботі, в пошуку. Слава митця так собі не росте. Це ж не бур'ян. Її треба сокотити робітничими руками, добрим і щирим серцем... Якщо вже й казати про славу, то вона, коли десь і проростає, — горсточка слави мого народу».

У Михайловім співі бага то світла, прозорості, м'яких бархатних тонів і відтінків. Ліризм його голосу ніби напоєний живучою і цілющою водою полонинських ручаїв, голосисто-дзвінких водоспадів, виплеканий-

шанувальників свого таланту сонячність голосу, тонку проникливість у душу народу, його пісню. А щоразу переживав, хвилювався.

— То неправда, коли вам хтось скаже: я не хвилююся, бо вже звик до сцени... Коли йду співати, ніби в пам'яті вгадую перші такти моєї найдорожчої пісні «На калині мене мати колісала...». Вона постійно є для мене своєрідним камертоном, що настроє душу на сонячний лад.

Михайло на сцені. Співає. На очах у людей радість. А він усе зорить у зал, здається йому, що не серед велелюддя він, а десь там, на околиці містечка, в рідній стороні, і добирає-

Хіба може молодь без пісні! А коли ця пісня жива, народна, дзвінка, то нею захоплюються й ті, хто слухає. Люблять українську пісню, а ще більше люблять дарувати її людям учасники самодіяльного народного студентського

вокально-інструментального ансамблю «Гуцулочки», яким керує викладач музично-педагогічного факультету Г. ДРАНЧУК.

Фото В. Боб'яка.

самблі, по радіо, телебаченню, на сцені багатьох міст країни, в Кремлівському Палаці з'їздів. Ніс їх мелодії і за межі своєї Батьківщини — в Болгарію, Румунію, Німечку, Демократичну Республіку, Фінляндію, Японію, Канаду...

«Я чула, як ви співали «Синий платочек», була вражена прекрасним виконанням. Це пісня воєнних років, нашої фронтової молодості, нашої суворой юності. Ваш спів знову повів спогади в ті літа — про друзів-товаришів і про тих, хто не повернувся додому. Дуже вдячна вам за ті дорогі хвилини. Треба б записати на платівку пісні, які ви співаєте, і ми, фронтовики, будемо слухати їх у вашому виконанні в День Перемоги...», — пише учасниця війни з Іркутська Розалія Григорівна Шимшинова.

Якось у розмові з одним хоровиком про популярність пісень, його співу Михайло жартівливо, але досить влучно відповів: «А ви знаєте, я до слави ставлюсь обе-

вігодований ніжними материнськими руками, запричашений щедротами підкарпатських медоносних садів, та піднятий до стрімкої висоти гоїними верховинськими вітрами.

Ось він виходить на сцену. Радісний, осяйний. Весь світиться добром, вітхою. На нім вишита сорочка, наопаши мережаний кольоровими нитками кептар. А ще широка, як у давнину, крайка, постолі. Чистий собі гуцул.

Сливоцький обводить поглядом зал обласної філармонії і голосисто-заповзято, темпераментно вдає:

Розійдись, тумане,
між стрімкі смереки,
Не лягай, тумане,
на карпатські схили,
Хай побачу рідну,
золоту Зірничку,
Що її від мене долі
заступили...

Сцена. Скільки разів виходив молодий співак, стільки виносив до численних

тась до маминого дому. Ось-ось виїде з хати старенька матуся, змахне білою в горошки хустиною, сплесне в долоні од радості й несподіванки та й покликає сина на поріг: «Дивись, Михайлику, як сад цвіте буйно. Кашки забілили...»

Михайло виспівав найбільшій, найсрокреннішій слова. Ті слова поета Степана Пушика торкнули невидимі струни кожного, бо він співав про святе й одвічне — про Матір:

Земля дочекалась і сонця,
і рясту, і цвіту.
Душа, мов калина, росте
І цвіте від тепла.
Нічого не треба, нічого
не хочу від світу —
Лишень аби мати
на білому світі була.

Володимир КАЧКАН.

Член Спілки письменників СРСР, колишній випускник Івано-Франківського педінституту ім. В. Стефаника.

Студентський гумор

ЮВІЛЕЙ ПРОФЕСОРА

Сьогодні професор З. А. Нуденко відмічатиме своєрідний ювілей. На його щорічну першу лекцію не прийшов сотисячний студент.

ТРЕНЕР—МУЗИКА

На кафедрі фізвиховання нашого інституту з'явився новий тренер, який грає в перервах на скрипці. Щоб робити особливий психологічний вплив на спортсменів, породжуючи у них справжню спортивну злість.

ВЕЧІР ЗНАЙОМСТВ

Сподіваємось, традиційними стануть вечори знайомства студентів із їх викладачами, які тепер будуть проводитись у нашому інституті перед сесіями.

СТУДЕНТСЬКИЙ БУДИЛЬНИК

Високоєфективний будильник винайшли на фізико-математичному факультеті нашого інституту на початок цього навчального року. Перші 10 хвилин він відтворює звичайний дзвінок, наступні 10 хвилин — роботу космічного двигуна і останні дві хвилини — голос декана факультету.

ОГОЛОШЕННЯ

Загублений диплом № 1768453 на мое ім'я. У зв'язку з тим, що при здачі екзаменів регулярно користувався шпаргалками і підказками, оцінки в дипломі вважати недійсними.

МУЗПЕД — ОБЛАСНОМУ ТЕАТРУ

За допомогою студентів музично-педагогічного факультету в НДІ Халтуромаш для обласного театру була створена хитромудра акустична система, яка ледь чутний оплеск перетворює в грім аплодисментів.

ВИПАДОК БІЛЯ ОПОЛОНКИ

Яке було здивування декана нашого факультету, коли в розпал рибалки він витягнув з ополонки свого студента і Прогульняка. Все одно ніхто не повірив, зітхнув декан, і викинув і Прогульняка назад в ополонку.

Підготував О. РУСИН.

ДО УВАГИ СТУДЕНТІВ!

Той, хто любить художнє слово, хто вище поетичні й прозові твори, хто пробує свої сили в літературно-мистецькій критичі, може відвідувати Інститутську студію «Зав'язь», якою керує відомий український радянський письменник Степан Пушик.

Заняття студії відбуватимуться щочетверга в приміщенні редакції багатотиражної газети «Радянський педагог» о 18-ій годині.